

Tid Torsdagen den 25 mars 2021 kl. 16.05 – 16.15
Plats Bolindersalen, Tekniska nämndhuset
Justering Måndagen den 29 mars 2021, §§ 1-3

Omedelbart justerade paragrafer

Justering Torsdagen den 25 mars 2021, §§ 4-5

Katarina Luhr

Emilia Bjuggren

Närvarande**Beslutande ledamöter:**

Katarina Luhr (MP) ordföranden

Emilia Bjuggren (S) vice ordföranden

Torbjörn Erbe (M)

Jonas Nilsson (M)

Amelie Langby (M)

Christoffer Jönsson (L)

Felix Antman Debels (S)

Jakob Sahlin (S)

Deniz Butros (V)

Rose-Marie Rooth (V) §§ 3-5

Urban Emson (SD)

Tjänstgörande ersättare:

Per Hagwall (M)

för Fritz Lennaárd (M)

Maja Boström (C)

för Gunnar Caperius (C)

Maria Mustonen (V)

för Rose-Marie Rooth (V) §§ 1-2

Ersättare:

Maria Kihlström (M)

Felix Schartner Giertha (MP)

Maja Boström (C)

Ulrika Hoff (KD)

Isak Öhrlund (S)

Maria Mustonen (V) §§ 3-5

Tapani Juntunen (SD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Anna Hadenius, Timmie Aspelin, Åse Geschwind, Camilla Husebye Becker, Anders Kandelin, Gustaf Landahl, Anders Lundin, Albin Ring, Juha Salonsaari, Emily Tjäder samt personalföreträdaren Luis Lopez.

§ 5**Stockholm Exergi AB, tillstånd till uppförande och drift av energianläggning och hamn m.m. i Lövsta inom fastigheten Hässelby Villastad 36:1****Yttrande till Mark- och miljödomstolen i mål M 1167-20**

Dnr 2020-5421

Beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar enligt miljöförvaltningens förslag:

- 1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att tillstyrka att tillstånd ges till den ansökta verksamheten under följande förutsättningar (*nämndens justeringar respektive förslag till ytterligare villkor markerade med kursiv stil*):

- Villkor 2 (muddringsplan m.m.) ges följande lydelse:

Vid muddring ska det översta skiktet enligt muddringsplanen i bilaga C, initialt behandlas som förorenade sediment. *Efter den del av muddringen som betecknas som miljömuddring ska nya sedimentproppar tas och innehållet ska analyseras i tillräcklig omfattning i sid- och djupled för att säkerställa att halterna av föroreningar i sedimenten motsvarar det som kan behandlas som icke förorenade. Om föroreningshalten motsvarar klass 4 eller 5 ska miljömuddring fortsätta och om halterna motsvarar klass 3 eller lägre kan sediment och massor behandlas som icke förorenade.*

- Villkor 3 (skyddsåtgärder vid muddring) kompletteras med följande mening:

Muddring får inte ske under perioden 1/3-15/6.

- Villkor 5 (suspenderade ämnen från arbeten i vattenområde) kompletteras med förslag till gränsvärden för de ämnen som riskerar att frigöras i samband med muddring, såväl partikelbundna som lösta.

- Villkor 8 (pålning i vattenområde) kompletteras med följande mening:

Pålning får inte ske under perioden 1/3-15/6

- Begränsningsvärdena för kväveoxider respektive kvicksilver i villkor 12 (utsläpp till luft från fastbränsleanläggningen) fastställs enligt följande:

Kväveoxider 70 mg/m³ ntg

Kvicksilver 1 µg/m³ ntg.

- Avseende villkor 17 (utsläpp av rökgaskondensat till vatten) ska sökanden inkomma med nya förslag till utsläppsvärden som motsvarar tillämpning av bästa möjliga teknik.

Om sökanden bedömer att det för närvarande inte finns förutsättningar att föreslå strängare utsläppsvärden än nuvarande förslag, anser nämnden att frågan om rening av rökgaskondensat bör utredas under en provotid. Under provotiden behöver provisoriska föreskrifter gälla som är tillräckliga för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna i Strömmen följs, särskilt avseende god kemisk ytvattenstatus i fråga om kvicksilver, kadmium och krom.

- Villkor 18 (dagvattenhantering) kompletteras med följande:

Samtliga ytor ska vara täta där risk för kontakt med underliggande föroreningar vid dagvatteninfiltration föreligger. Detta gäller även dammbottnar, växtbäddsbottnar och ledningsgravar. Dagvattenanläggningarnas funktion ska regelbundet kontrolleras.

- Villkor 20 (buller) ändras på så vis att kontroll enligt villkoret även ska omfatta momentant buller.
- Kontrollprogram för anläggningsskedet enligt villkor 28 ska minst innehålla
 - *Stopp- och larmvärden för kontroll av muddring. Det är viktigt att både stoppvärden och larmvärden tar hänsyn till mobilisering av föroreningarna och inte bara innefattar halt av suspenderat material. Hänsyn bör tas till partiklarnas komposition samt förorenings-spridningen i löst form under de förhållanden som förväntas råda under muddringen.*

Fysikaliska och kemiska parametrar såsom pH, temperatur och redoxpotential i sediment och vatten bör beaktas.

- *Ytterligare skydds- och försiktighetsåtgärder som kan vidtas om föreslagen muddringsteknik ger upphov till spridning av föroreningar som överskrider villkorade halter.*
- *Recipientkontrollprogram för att allsidigt belysa föroreningspåverkan under samt efter en kommande sanering. För att föroreningspåverkan ska kunna bedömas krävs också en kartläggning av hur föroreningspåverkan ser ut i dagsläget.*
- *Förslag till efterkontroll av det sanerade området. Det behöver säkerställas att den bottenyta som lämnas exponerad för strömmar och fartygsrörelser inte innehåller halter som kan medföra spridning till biota eller utgör risk för människors hälsa.*
- *Mätningar av turbiditet samt vattenkvalitet ska ske i hela vattenpelaren med minst två meters intervaller och ska rapporteras både som samlingsprov samt enskilda mätningar till tillsynsmyndigheten. Syftet med detta är att säkerställa att föroreningar inte sprids till omkringliggande vatten genom vattenströmmar som kan gå oupptäckta vid mätning i enbart tre punkter i vattenmassan.*
- *Antalet provpunkter behöver utökas till att, förutom föreslagna 300 meter, även omfatta en båge på 100 samt 200 meter från verksamhetsområdet. Vidare bör ytterligare fyra kontrollpunkter beläggas 500 meter från verksamhetsområdet läggas till.*
- *Mätningar av vattenkvalitet ska inte enbart ske i en punkt dagligen utan genomföras i ett representativt antal provpunkter för att fånga in påverkan från verksamheten.*
- *Referensprovtagningen innan påbörjad verksamhet behöver utökas till att omfatta såväl föreslagna punkter som området 100, 200, 300 samt 500 meter från verksamhetsområdet.*

- *Ett detaljerat kontrollprogram för efterbehandling (på land) behöver tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.*
- Kontrollprogram för driftskedet enligt villkor 28 ska minst innehålla kontroll av dagvattendammarnas reningsfunktion.
- Villkor föreskrivs om kompensation för det ingrepp i form av förlust av naturmark i det ekologiskt betydelsefulla kärnområdet som den planerade verksamheten innebär. Kompensationsåtgärdernas omfattning bör som utgångspunkt vara minst motsvarande den funktion som kommer att försvinna, men, om det inte är möjligt, i vart fall motsvara det värde som går förlorat.

Villkoret föreslås få följande utformning och innebörd:

Villkor 29

Stockholm Exergi AB (bolaget) ska vidta åtgärder för att kompensera för förlust av naturvärden och ekologiska funktioner som uppkommer genom nedtagning av träd, hårdgörande av naturmark, samt muddring, inklusive lagring av massor på naturmark och permanent ianspråktagande av vattenområde.

Kompensationsåtgärder ska vidtas för:

- a) att stärka ädellövssambandet mellan Kyrkhamn-Lövsta och Riddersvik, genom nyplantering av minst fem stycken ekträd och två tallar om minst fem centimeter i stamdiameter i närområdet, samt uppsättning av fem stora mulmholkar. Åtgärderna ska utföras inom det aktuella spridningssambandet på Stockholms stads mark. Åtgärderna ska inkludera garantiskötsel under två år och ska vidtas i så nära anslutning till byggstart som möjligt, dock senast inom tre år efter att denna dom vunnit laga kraft.*
- b) att stärka groddjurssambandet mellan Kyrkhamn-Lövsta-Riddersvik samt strand- och vattenmiljön genom att lägga ut död ved på land och i strandmiljöerna, samt anlägga en mindre damm med övervintringsmiljö för groddjur. Åtgärderna*

ska utföras inom spridningssambandet på Stockholms stads mark. Åtgärderna ska inkludera garantiskötsel under två år och ska vidtas i så nära anslutning till byggstart som möjligt, dock senast inom tre år efter att denna dom vunnit laga kraft.

Bolaget ska inom ett år efter att denna dom vunnit laga kraft till tillsynsmyndigheten redovisa en detaljerad plan för kompensationsåtgärdernas genomförande och uppföljande garantiskötsel. Genomförandet av kompensationsåtgärderna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

- 2 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att underlaget för ansökan behöver kompletteras med följande:
 - a. Skyfallsutredning samt förslag till skyddsåtgärder för att motverka att skyfall medför skada på anläggningen eller påverkar framkomligheten i området. I utredningen behöver även beaktas att anläggningen ligger inom vattenskyddsområdet Östra Mälaren.
 - b. Utredning av hur verksamheten förhåller sig till förändringar i klimatet.
 - c. Fördjupad utredning avseende efterbehandling. Efterbehandlingsåtgärderna behöver specificeras mer för varje delområde utifrån dess geohydrologiska och miljötekniska förutsättningar. Då det kan finnas en hydraulisk kontakt mellan grundvattenmagasinet inom anläggningsområdet och Mälaren bör underlaget även innefatta utredning av behov av skyddsåtgärder för att förhindra föroreningsspridning till Mälaren.
 - d. Avseende RDF-bränsle bör bolaget utreda möjligheterna att endast elda RDF-bränslen som inte innehåller fossil plast.
- 3 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att avstyrka yrkandet om verkställighetsförordning.
- 4 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande i målet.
- 5 Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppdrar åt förvaltningschefen att företräda nämnden i målet.

- 6 Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Handlingar i ärendet

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande från den 19 mars 2021.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Maja Boström (C), vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) och Urban Emson (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Deniz Butros m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att delvis bifalla förvaltningens förslag samt att därutöver anföra följande:

Miljötillstånd för Lövsta kraftvärmeverk ska inkludera krav på:

- användning av bästa tillgängliga teknik
- inga nettoutsläpp av fossil koldioxid
- utredning för en storskalig biokolsanläggning
- ersättningsplats för badplats och båtplats har lokaliserats och verksamhetsutövaren bör bekosta förflyttningen.

Vänsterpartiets ingång i frågan

Klimatförändringarna är här och nu och

Världsmeteorologiska organisationen, WMO, har varnat att världen riskerar överstiga en medeltemperatur med 1,5 grader redan 2024. Idag ligger svenskarnas utsläpp av växthusgaser tolv gånger högre än vad som borde vara en absolut övre gräns. Ser vi till hela vår resurskonsumtion skulle det behövas fem jordklot om alla levde som i Stockholmsregionen.

Vänsterpartiets vision är en kraftfull omställning till 2030.

Våra tre överordnade mål är att Stockholms läns energianvändning ska vara fossilfri, att länets energianvändning minskat till cirka 36 TWh, samt att länets egen energiproduktion motsvarar mer än hälften av behovet. All införd energi ska så långt möjligt vara förnybar. En fossilfri energianvändning innebär att inga fossila bränslen tillförs i något led. Därför har vi också fått bort all plast i de

hushållssopor som används som bränsle i fjärrvärmen till 2030.

Vår långsiktiga vision för fjärrvärmen är att den bör bygga på elektricitet snarare än förbränning. All förbränning – även om bränslet består av biomassa eller avfall – skapar miljöproblem. Genom storskalig användning av värmepumpar och eventuell vätgasproduktion, drivna av fossilfri elproduktion, kan fjärrvärmen bli klimatneutral. Vi anser att staden och Stockholm Exergi bör gå i bränschen för en sådan utveckling men inser också att det ännu ligger längre fram i tiden.

Vi är därför fortsatt positiva till uppförandet av ett kraftvärmeverk i Lövsta, då det dels bidrar till vårt mål om att producera el inom länet, dels då vi ser att behovet av ett nytt verk för att trygga Stockholms fjärrvärme efter den viktiga nedläggningen av kolkraftverket KVV6. Tekniken på området utvecklas snabbt och därför bör samtliga delar av utförandet åläggas att vara av miljömässigt bästa tillgängliga teknik – detta för att verksamheten inte ska vara omodern när den är färdigställd.

Samtidigt vill vi initiera en diskussion om avfallsförbränning. Att bränna sopor är en gammal metod som går emot avfallstrappans principer. Faktum är att detta är ett område där man bränt olika material sedan 1920-talet. Ett resurseffektivt och cirkulärt samhälle har inga sopor att bränna, eftersom alla naturresurser cirkulerar. Där är vi inte idag, det finns flera juridiska och finansiella hinder till detta. Dock är det viktigt att Stockholm stad arbetar långsiktigt för att inte låsa in oss i en teknik som skapar efterfrågan på sopor från Europa och fördröjer övergången till ett cirkulärt samhälle.

Vänsterpartiet är kritiskt till att använda RDF-bränsle, som till stor del består av plast och därmed ger upphov till utsläpp av fossil koldioxid. Ska fossil plast förbrännas i kraftverket, vilket vi anser i möjligaste mån ska undvikas, måste koldioxiden antingen tas om hand genom CCS-teknik eller på annat sätt kompenseras, exempelvis genom en biokolsanläggning (se nedan).

Utredning av storskalig biokolsanläggning

Staden har redan uppfört en testanläggning som nu står i Bromma och Stockholm Exergi undersöker uppförandet av en mellanstor anläggning med förläggning i Brista. I en underlagsrapport till strategin för ett fossilbränslefritt

Stockholm bedöms att länet producerar tillräckligt med organiskt material, inte minst avloppsslam, för att försörja en storskalig biokolsanläggning som skulle pyrolysera 500 kton råvaror till ca 60 kton biokol årligen. Det skulle ge en årlig klimatvinst på ca 250 000 ton CO₂eq, vilket motsvarar det nuvarande totala lokala utsläppen från ca 100 000 invånare eller utsläppen från 325 000 supermiljöbilar.

En storskalig anläggning skulle innebära stora klimatvinster för Stockholms stad, och dessutom producera överskottsvärme som kan användas till fjärrvärmenätet. En storskalig biokolsanläggning skulle kunna uppfylla en del av det värmebehov som Lövsta är tänkt att tillfredsställa.

Muddring

Eftersom området har använts för sopförbränning i årtionden är området förorenat med bl.a. aska, tungmetaller, cancerogena PCB:er, och PAH:er. Etableringsområdet ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde och detta, liksom risk för konflikt med miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsten Mälaren-Görväln, behöver utgöra utgångspunkt vid bedömning av vilka försiktighetsmått och skyddsåtgärder som behövs. Vänsterpartiet är positivt till de villkor förvaltningen ställer på verksamhetsutövaren vad gäller muddring och miljömuddring.

Dricksvatten

Stockholms vatten – havet, sjöarna och vattendragen – har avgörande betydelse för Stockholms län och hela Mälarenregionen.

De förser regionen med bra dricksvatten för hushållen och är av stor vikt för fritidsliv och turism. I ett hotat klimat ökar riskerna för dricksvattenförsörjningen enligt Klimat- och sårbarhetsutredningen och rätten till rent vatten är också ett Agenda 2030-mål.

Dricksvatten är något som inte ska äventyras. I detta ärende pekar förvaltningen på att verksamheten ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Därtill riskerar muddringen att röra upp tungmetaller och andra föroreningar som riskerar att påverka dricksvattenkvaliteten. Förvaltningen anser att verksamhetsutövaren bör presentera ytterligare skyddsåtgärder för att inte överstiga miljö kvalitetsnormerna, Vänsterpartiet vill understryka vikten av att åtgärderna i sin helhet inte på något vis får riskera stockholmarnas dricksvatten och att det bör finnas en plan för vad som ska

göras om dricksvattnets kvalitet ändå visar sig påverkas av verksamheten.

Utsläpp av kväveoxider (NO_x)

Utsläppen av kväveoxider har halverats sedan 1990, enligt Naturvårdsverket. Anläggningen i Lövsta kommer, enligt Naturvårdsverket, sannolikt tillhöra en av de fem största utsläpparna av kväveoxider i landet. Varför verksamhetsutövaren har ansökt om högre utsläppsnivåer än nivån för bästa-tillgängliga-teknik (BAT) är svårt att förstå då det finns goda tekniska möjligheter att rena utsläppen från kväveoxider. Vänsterpartiet ställer sig positiva till förvaltningens skärpta krav på utsläpp av kväveoxider.

Fritid och rekreation

Att vara ute i naturen har många vinster och är något stockholmarna älskar. Lövstabadet är ett viktigt område för alla i västerort – hit kommer man för att njuta av naturen och umgås med vänner och familj. Att badplatsen försvinner i och med etableringen av Lövstaverket är väldigt tråkigt. Det måste därför skyndsamt lokaliseras en fullgod ersättningsplats för badet och även båtplatsen som Lövsta Båtsällskap erhåller.

Vänsterpartiet anser att nya bad- och båtplatser först måste lokaliseras och godkännas innan beslut kan utfärdas. De nya bad- och båtplatserna ska finnas på plats senast två år efter att de befintliga rivits.

Medborgardialog

Vänsterpartiet vill lyfta behovet av tät dialog med de som bor i närheten av den nya verksamheten. Samrådsprocessen är bra, men ofta börjar samrådsprocesserna i ett senare skede. Eftersom ärendet berör många och många är oroliga för hur den nya verksamheten kan påverka lokalmiljön, dricksvattnet och naturområden runt omkring är det viktigt att dialogen når brett ut och i fler än en kanal.

Ofta känner människor att som är berörda av stora ingrepp i sina bekanta omgivningar att det spelar liten roll vad de själva tycker.

Detta är ett viktigt beslut för framtida renare energi och det är viktigt med bred och tydlig information som kan leda till en gynnsam dialog, där medborgare upplever förändringen som i huvudsak positiv och som en förbättring för området såväl som med fördelar för framtidens energibehov.

Ordföranden Katarina Luhr (MP) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag som stöds av ordföranden Katarina Luhr (MP), Torbjörn Erbe m.fl. (M), Christoffer Jönsson (L), Maja Boström (C), vice ordföranden Emilia Bjuggen m.fl. (S) och Urban Emson (SD).

Reservation

Deniz Butros m.fl. (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Emilia Bjuggren m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Byggandet av en ny energianläggning handlar om vår stads möjlighet att fortsätta växa och utvecklas, men också om att staden ska kunna nå sina klimatmål. Stockholm behöver både värme och el. Stadens fjärrvärme går mot en allt lägre klimatpåverkan och i dag är över 90 procent baserad på förnybar eller återvunnen energi. Med ny teknik för infångning och lagring av koldioxid kommer fjärrvärmen till och med göra staden klimatpositiv.

För att Stockholms stad ska kunna nå målen har det varit avgörande att det koleldade kraftvärmeverket KVV6 i Värtan avvecklats. För att vi ska kunna säkra el och värme till staden är det en förutsättning att ett nytt hållbart kraftvärmeverk byggs.

Kraftvärmeverket kommer också att ersätta den äldre anläggningen i Hässelby. För Stockholms utveckling innebär detta att bostäder kommer kunna byggas på platsen när Hässelbyverket är ersatt och värme- och elproduktionen då är säkrad. Hässelbyverket är idag omgivet av bostäder och platsen skulle mer optimalt kunna användas som boendemiljö än som idag för ett kraftvärmeverk. Det nya bostadsområdet kommer kunna skapa bättre koppling mellan Hässelby strand och Hässelby villastad samtidigt som områdets populära strandpromenad och allmänna platser stärks och tillgängliggörs.

Som förvaltningen skriver är Lövsta utpekad både i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050, och i gällande översiktsplan, som lämplig för framtida energiproduktion. Ett nytt kraftvärmeverk behövs och många olika platser har studerats. Utredningarna visar att Lövsta är det bästa ur miljösynpunkt och placeringen här gör det möjligt att transportera bränslen med båt. Hela stadens fjärrvärmesystem stärks med placeringen i Lövsta, bland

annat då leveranssäkerheten ökar genom möjligheten att förse både norra och centrala delar av Stockholm med fjärrvärme. Samtidigt är det viktigt att ha produktionskapacitet i västerort eftersom det är en mycket expansiv del av Stockholm med stora nybyggnationsprojekt. Givet de mycket komplicerade och känsliga förutsättningarna på platsen är det självklart avgörande att bygget sker med alla tillgängliga försiktighetsåtgärder.

För oss är det självklart att vi som stad måste ha ett helhetsperspektiv på utvecklingen av Stockholm. Det nya verket i Lövsta bidrar till en fortsatt långsiktigt hållbar utveckling av hela fjärrvärmesystemet i den växande Stockholmsregionen. För att Stockholm ska kunna nå sina klimatmål och trygga tillgången till värme och el är Lövstaverket avgörande.

Urban Emson (SD) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Sverigedemokraterna bifaller förvaltningens förslag till beslut.

SD är positiva till att bygga ut energikapaciteten i Stockholm. Lövsta projektet är långt ifrån oproblematiskt men vi ser positivt på den analys som förvaltningen gjort och den föredömliga dragning av läget som presenterades för nämnden. I förvaltningens förslag till beslut är tilläggsvillkoren och de föreslagna ändringarna väl formulerade och adresserar de risker med projektet vi kan se idag.

Det är av vikt att noga följa projektets gång och resultaten av mätningar och kontroller under resan då det finns många variabler påverkande projektet som helhet som kan förändras när man ser hur verkligheten ser ut när arbetet är igång. Uppföljning och säkerställande av efterlevnad av de uppsatta villkoren är av största vikt.

Vid protokollet
Timmie Aspelin